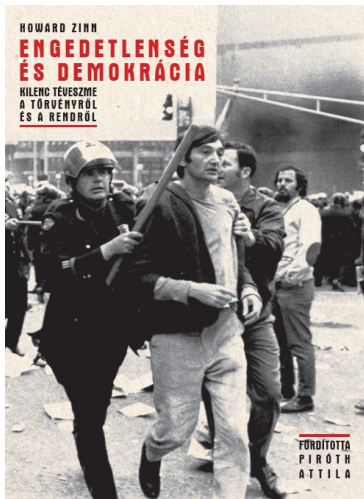

Engedetlenség és demokrácia –

Howard Zinn műve ingyenes e-könyv formájában

Howard Zinn *Engedetlenség és demokrácia* című könyvéről az *ÉS*-ben nemrég megjelent recenzióját így zárja Szilágyi-Gál Mihály: „Sose fogok már egy tüntetésre elmenni anélkül, hogy Zinn érvei eszembe jutnának.”

Ilyen érv az, hogy a forradalmi változásokat nem egy-egy személy, nem egy-egy kataklizmaszerű pillanat hozza el, hanem a tisztességesebb társadalomra törekvés egymással összeadódó, egymást erősítő, ezernyi apró mozzanata. „A kis cselekedetek, egymillió emberrel megszorozva, átalakíthatják a világot” – írja Howard Zinn.

Egy ilyen tisztességesebb társadalomnak olyan alapvető jogokra kell épülnie, mint amilyen az élethez, a szabadsághoz vagy a boldogságra törekvéshez való jog. A törvényeknek – és magának az államnak is – az adja a létjogosultságát, hogy biztosítják ezeket. „Jöjj el szabadság! Te szülsz nekem rendet” – írta József Attila 1933-ban, egy olyan baljós időszakban, amely feltámadni látszik a mai Magyarországon. Amelyet feltámasztani látszanak a kormányzó erők, akik szerint pont fordítva van: „a rend a szabadság alapja”.

Látjuk, hova vezet ez. A rend itt ma a törvény. Törvényes, hogy az országban úgy fog épülni a következő generációkat adósságcsapdába taszító atomerómű, tízmilliárd eurókból, hogy arról semmit sem tudhat meg a nép, „nemzetbiztonsági okokból”. Törvényes, hogy ma külföldi diákokat bírósági eljárás nélkül ki lehet utasítani az országból, törvényes, hogy ma súlyos betegeket ezrével haza lehet küldeni a kórházakból, mert ma – törvényes eszközökkel megszavazott – különleges jogrend uralkodik, amely a legalapvetőbb normákat is büntetlenül felülírhatja.

A kórházakból rövid otthoni kitérővel a hullaházakba küldöttek megtanulhatták: Áldjon vagy verjen sors keze: itt élned, halnod kell! Mikor ismerjük fel végre, hogy ha egy nép átengedi egy maroknyi gátlástalan szélhámosnak a „sors kezének” irányítását, akkor sorstalanság vár rá?

„Az a feltevés, hogy az összes törvénynek minden körülmények között engedelmessé kell, korlátlan felhatalmazást ad a kormánynak – amit demokráciában az állampolgároknak soha nem szabad hagyniuk” – írja Zinn. Hiszen tudjuk: a törvény esetenként a megszilárdult igazságtalanság, amely olyan gyalázatos

állapotokat véd, mint a szegregáció vagy a tömeges szegénység – látványként ott van L. Ritók Nóra *Láthatatlan Magyarország* című könyve.

„Olyan eszközökre van szükségünk” – írja Zinn –, „amelyekkel szembe tudunk szállni az állampolgárok élete és szabadságjogai ellen irányuló kormányzati intézkedésekkel; amelyekkel a kormányzat rávehető vagy akár rákényszeríthető a változásra.” Ilyen eszköz a polgári engedetlenség: a törvény szándékos, szelektív megsértése valamilyen létfontosságú társadalmi cél érdekében.

A könyv válsághelyzetben íródott, a hatvanas évek polgárjogi mozgalmának csúcán, a vietnámi háború elleni tiltakozások erősödésének idején. Zinn mindkettőben aktívan részt vett – aktivistaként, történészként, íróként, tanárként. Ezeket nem választotta szét: a történelem ismerete és a második világháborúban szerzett saját tapasztalata meghatározó szerepet játszott aktivizmusában, amelyet történetíróként is rögzített; tanárként diákjait is aktivizmusra biztatta, a megmozdulásokon velük együtt vett részt – mert úgy tartotta: a történelem ismerete arra való, hogy saját sorsunkat, saját történelmünket alakítsuk. Hogy a jó oktatáshoz nem elég az elméleti tudás, szükséges a társadalmi folyamatokban, megmozdulásokban való részvétel is, és a kettő erősíti egymást.

Ehhez a történelem ismerete segítséget nyújthat. Amihez persze egy jelenre reflektáló történelemoktatás kell. Amikor Zinn egyetemi tanárként az amerikai történelmet más perspektívából, az elnyomottak, a legyőzöttek, vagy akár az „ellenség” szempontjából is bemutatató könyvet keresett, nem talált – úgyhogy megírta ő maga. Így jelent meg 1980-ban az *A People's History of the United States* (Az Egyesült Államok története alulnézetben) című műve, amely azóta egész nemzedékek történelem-szemléletét formálta.

„A tisztességesebb társadalomra törekvés egymással összeadódó, egymást erősítő, ezernyi apró mozzanata” közül egy lehet az, hogy a Napvilág Kiadó és a Bordeaux melletti Théâtre le Levain (Kovács Színház) most ingyenes e-könyv formájában közzéteszi Howard Zinn *Engedetlenség és demokrácia* című könyvét. Hogy minél többen felismerjük: a demokrácia nem látványssport.

Piróth Attila

a könyv fordítója és a *Théâtre le Levain* (Kovács Színház) igazgatója

A könyv .mobi formátumban [itt](#), .epub formátumban pedig [itt](#) tölthető le Zinn „A mi problémánk a polgári engedelmség” c. írása [Matt Damon felolvasásában](#)